

Mándics Mihály / Mišo Mandić köszöntése

A nemzetiségi oktatás, kultúra és a hagyományörzés terén végzett sokoldalú, több évtizedes munkássága, életútja elismeréseként Sólyom László, a Magyar Köztársaság elnöke nemzeti ünnepünk, augusztus 20-a, Államalapító Szent István király ünnepe alkalmából dr. Mándics Mihály nyugalmazott pedagógusnak a Magyar Köztársaság érdemrend lovagkeresztje kitüntetését adományozta.

Hazánkban a honismereti mozgalom egyik kiválóságai közé tartozik a bunyevác-horvátok múltját feltáró dr. Mándics Mihály. A bácskai Csávolyon született 1928. szeptember 4-én, paraszti családban. A bajai Tanítóképzőt befejezve a későbbiekben elvégezte a szegedi egyetem történelem szakát, ahol később a magyarországi bunyevácok múltjából doktorált.

Már korán a honismereti mozgalom elkötelezett hívévé vált, vallva a szülőföld iránti olthatatlan szeretetet, annak megismerését és feltárását tűzve ki maga elé célul. Csávolyi honismereti gyűjteményével, az általa vezetett krónikák írásával méltán hívta fel magára a szakma figyelmét. Pedagógiai munkásságáért „Apáczai Csere János” díjat kapott.

A politikai életben is részt vett, hét éven keresztül töltötte be a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetsége főtitkári posztját az 1980-as évek elején, országgyűlési képviselő, majd visszatért falujába, ahol az iskola igazgatása mellett, folytatta honismereti munkásságát. A közalkalmazotti pályán 42 évig munkálkodott, mégpedig 1948-tól kezdődően, amikor a Bajai Állami Tanítóképző Intézetben „Szülőföldem” címmel teleírta 40 oldalas füzetét, majd azt követően többet is, amik falukrónika névvel váltak ismertté. Faluja honismereti szakkörét 1958-ban hozta létre, s megszületett az akkor még kicsi, iskolai helytörténeti gyűjtemény, amely a rákövetkező évben nyilvános kiállítás formájában vonzotta az érdeklődőket, elsősorban a település lakóit, ám a honismeret iránt elkötelezettek az ország távolabbi vidékeiről is ellátogattak a Bajától mindössze néhány kilométerre fekvő faluba. Tanulói által gyűjtött és kiállított anyag szerepelt a Baja járási iskolák kiállításán, öreghitve Csávoly hírnevét, amely 1972-re már iskolamúzeummá nőtte ki magát. A kiváló tanár munkásságát 1975-ben elismerésül „Ortutay Emlékplakettel” jutalmazták, majd 1998-ban a „Honismereti Emlékérem” kitüntetés adományozza neki a Honismereti Szövetség Elnöksége.

Balassa Iván és Eperjessy Ernő mellett, egyike volt a magyarországi nemzetiségi néprajzi folyóiratok elindítójának. Önzetlen kutatóknak köszönhetően jelent meg a Magyarországi Délszlávok Néprajza is, a többi önálló nemzetiségi anyanyelvű kötetek mellett tíz számot ért el. Mándics Mihály a bunyevácok (horvátok) múltját, néprajzi értékeit bemutató dolgozatai e kiadványban rendszeresen jelentek meg. A hazai demokratikus átalakulást követően különálló kötetekként jelennek meg a magyarországi horvátok, szerbek és szlovénok néprajzi kiadványai. Rendszeresen közöl a Magyarországi Horvátok Néprajza (Etnografija Hrvata u Madarskoj) című kötetben, hasonlóan a szerb kötetben is, emellett német nyelven is ír. Írásai nagy számban jelentek meg magyar nyelvű kiadványokban, többek között a Honismeret, a Barátság, a Pedagógiai Szemle, a Honismereti közlemények, a Pogledi, a Narodni kalendar, a Hrvatski kalendar, a Békési Műhely és más kiadványok hasábjain, valamint újságokban, önálló kötetek, könyvek formájában. Ez utóbbiak száma tizenötre tehető. Tekintettel a település lakosságának összetételére munkái mindhárom nemzetiséget érintik. Waiblingen városában 1981-ben, míg Zágrábban valamivel később sikeres könyvbemutatót vett részt. A bunyevác-horvátok múltjának, néprajzi hagyományainak megismertetése elválaszthatatlanul kötődik nevéhez. Művei nélkül szegényebb lenne a horvát nemzetiség eme népesoportja.

Elévületlen érdemei közé tartozik, hogy a helytörténeti gyűjtésbe sikeresen bevonta iskolája tanulóit, akik ily módon kiváló honismereti nevelésben részesültek, gyűjtve és mentve a paraszti életforma kincseit. Mándics iskolaigazgató fontosnak tartotta megismertetni tanulóival községük történelmét.

múltbéli és jelenlegi értékeit, a háromnemzetiségű, egyúttal sokszínű népi életet, annak valós környezetét, ahol napjainkban az egynyelvűség váltja fel a háromnyelvűséget. A falumúzeumban elhelyezett tárgyak elnevezéseit magyarul, horvátul és németül tüntette fel tanulóival. Az egymás iránti tisztelet ilyenfajta megnyilvánulása emberi érték, norma, viselkedési mód és kultúra, a tolerancia záloga. A múlt rekvizitumai tehát nem vesztek el a nyelvesere következtében, azonban az asszimilációnak nem tudtak gátat szabni, ami már egy másik értekezés témájául kívánkozik. Mándics tanár úr minden bizonnyal választ keres majd eme sorskérdésekre is. A kihívás kétségtelenül nagy és vonzó.

A pedagógus, a múzeumalapító, a falukrónikás 80 éves, s neki köszönhetően a helyi krónika lapjai, a múzeumi anyag tovább gyarapszik. Két felnőtt lánya és négy unokája van. Feleségét nemrég veszítette el, fájdalomban vigaszt családja és írásai nyújtanak, valamint az, hogy nem feledkezünk meg róla. A magyarországi horvátok két folyóirata, az „Etnografija Hrvata u Madarskoj” és a napokban útra indított kétnyelvű folyóirat, a „Pečuški / Pécsi Horizont” nyitva áll előtte.

Nyolcvanadik születésnapján csak ennyit kívánhatok neki: „Dragi Mišo, da te Bog pozivi još puno godina!” (Kedves Miso, Isten éltesse még sokáig!).

Frankovics György

Honismereti munkáért kitüntetett Wlassich Gyula-díjasok

Bogdán Lajos népművelő, a Csongrád Megyei Honismereti Egyesület titkára

Bogdán Lajos középiskolai tanulmányait a szegedi piaristáknál kezdte, majd a felső négy osztályt a tanítóképző gyakorlójában fejezte be. Mivel édesapját önálló szitakötő mesterként „a nép ellenségének” tartották, gimnáziumba nem vették fel, ezért ő is kitanulta apja műhelyében a szitakötő mesterséget. Az éltanuló ifjúmunkást a szakmunkásvizsga letétele után, 1951-ben már felvették a város akkor egyetlen fiúgimnáziumába, ahol a fotózást, más tudományok mellett szintén elsajátította.

Felsőfokú intézménybe azonban, mivel a felvételi adatlap szerint ismét önálló kisiparos fia lett, „helyhiány” miatt nem vették fel. A katonaság után 1963-ig édesapja műhelyében családtagként dolgozott. A fotózást nem hagyta abba, többek között Szeged város fényképezésébe kezdett. Ismert fotós-ként került végül 1963-ban népművelőként a megyei művelődési központba, ahol a hűségese természetű Bogdán Lajos 1995-ig, nyugdíjazásáig dolgozott. Közben magyar-történelem szakos diplomát szerzett a József Attila Tudományegyetemen.

Hogy miképpen lett a fotós, kisfilmes múlttal rendelkező népművelő, szakkörök irányítója, több, a korabeli megyei életet bemutató kisfilm társszerzője neves honismerő? A válasz a tájban, ahol született, és a népben, amelyben gyökerezett, valamint a maga hűségében keresendő. Nemesak a várost, Szegedet, a kismesterségeket is fotózta, e munka közben ismerkedett meg Bálint Sándorral, amatőr filmes alkotások készítésében is részt vett. Dr. Németh András *Ülés vagy értekezéslet* című amatőr filmjében, amely országos és az UNICA által szervezett világfesztiválon díjnyertes lett, szereplőként vett részt, akárcsak Kiss István *Badarságaim* című filmjében. Ő maga *Az utolsó szitakötő* című kisfilmjében édesapjának állított emléket, a *Szentesi tekerős*ben pedig a hangszert még eredeti használatában mutatja be. Ezen időszakban részt vett a gyermek- és ifjúsági színjátszás sajátosan a hagyományokra épülő új stílusirányzatának, a népi játékok a kidolgozásában Debreczeni Tiborral, Bácskai Mihállyal és dr. Kovács Miklósnéval.

Ezen előzmények után bízták rá 1992-ben, intézményében a megyei honismereti mozgalom szervezését. A megbízatás megtalálta emberét, Bogdán Lajos azóta is fáradhatatlanul végzi e munkát felnőttek és ifjúság között egyaránt, és képviseli egyesületüket a Honismereti Szövetség elnökségében. Bogdán Lajos, mint honismereti egyesületi titkár, kitűnően hasznosítja a népművelői munka során szerzett gazdag szakmai tapasztalatait. Széleskörű általános műveltségével, kiterjedt emberi kapcsolataival, a Csongrád megyei honismereti közösséget az ország egyik legjobban működő honismereti egyesületévé

emelte, amely tevékeny tagjaival, sokszínű programjaival, a közgyűjteményekkel fenntartott gyümölcsöző kapcsolataival sok tekintetben példát nyújt a többi megyei egyesületnek.

Közben más művelődési szervezetekkel is keresi a kapcsolatot. Nem mond le az együttműködésről, sőt serkenti azt. Emléktáblák állítására tesz javaslatot (Kaszvár Tóth Emma, Váry Gellért), előadás sorozatot szervez, és jelen van majd minden rendezvényen. Mindezzel erősíti a helyi azonosság tudatot, színesíti a *coulur local*-t.

Bogdán Lajos munkás életét a népművelésnek szentelte. A megyei főjegyző meglátva őt egyszer azt mondta: „*ott megy a kétlábon járó népművelés*”. E tevékenységet ma is töretlen lendülettel folytatja.

Z. Urbán Aladár tanár, a Palóc Társaság elnöke

Z. Urbán Aladár a Palócföld Ipoly környékének elkötelezett szellemi mindenese, pedagógus és művelődésszervező. Kultúrát közvetítő tevékenysége elsősorban Ipolyság és Óvár között valósul meg, de gyakorlatilag kisugárzik az egész felvidéki, sőt a Kárpát-medencei magyarságra.

Z. Urbán Aladár Nógrád megyének a Trianonban, majd Párizsban Csehszlovákiához esatolt *Felsőzellő* nevű falujában született 1946. május 22-én. (Neve elé a Z. betű szülőfaluja nevéből került.) Édesapja *Urbán Zoltán* foglalkozását tekintve „ezermester”: volt közműves, ács, asztalos, mázó, kemefestő, mozigépész, bőllér, kulisszatervező és -készítő, statiszta, zenész. Édesanyja *Imre Margit* úgynevezett „háztartásbeli”, vagyis családját rendezte és gyermekeit – Aladáron kívül Annát – nevelte.

Felésege, lánykori nevén Cseri Szabina, a hajdani Hont megyéhez tartozó Ipolybalogon született. Nyugdíjazásáig napközis nevelő volt. Gyermekeik: *Attila* (pedagógiát végzett, jelenleg gépkocsiforgalmazó Dunaszerdahelyen), valamint *Árpád* (építőmérnök, jelenleg az Arcadom cég alkalmazottja, az egyetemi filmstúdió építészvezetője).

Urbán Aladár az alapiskola alsó tagozatát szülőfalujában végezte, felső tagozatra Bussára járt. A füleki gimnáziumban érettségizett 1964-ben. A gimnázium után a nyitrai Pedagógiai Fakultás hallgatója volt négy évig, de mert akkor nem nyílt magyar-történelem szak, kényszerűségből a magyar mellé az alsó tagozatot választotta. Tanári diplomáját 1968-ban kapta, attól kezdve 2004-ig az ipolyvarbói – ma Mikszáth Kálmán nevét viselő – magyar tanítási nyelvű alapiskolában tanított. 2004-ben Óvárba költözött, ahol a Szent Erzsébet Magyar Tanítási Nyelvű Egyházi Alapiskola igazgató-tanítója.

Szülei kezdettől fogva gondoskodtak arról, hogy tevékeny és lehetőleg hasznos tagja legyen a nemzeti közösségnek. Mindketten jelentős szerepet vállaltak a szülőfalu kulturális életének szervezésében. Példájuk nyomán 1966-ban lépett be a CSEMADOK-ba, s 1973-tól 2004-ig volt az Ipolyvarbón működő alapszervezet elnöke. A bő három évtized alatt Ipolyvarbó neve gyakran szerepelt a sajtóban, a szervezet énekara, folklóreszortja hírnevet szerzett a falunak, számos alkalommal szerepeltek kiváló eredménnyel a felvidéki (Gombaszög, Zseliz stb.) fesztiválokon, valamint Magyarországon és Erdélyben is.

Urbán Aladár tíz esztendőn át volt a CSEMADOK Alapszervezetén belül a *Palóc Közművelődési Klub* elnöke. Havonta rendeztek közművelődési összejöveteleket, előadói esteket, ezekre Domokos Pál Pétertől Szombathy Viktoron, Praznovszky Mihályon, Budai Ilonán keresztül Faragó Lauráig sok-sok művész, történész, irodalmár, néprajzkutató látogatott. A néhány száz lelkes Ipolyvarbó valóságos szellemi műhellyé vált Urbán Aladár érte és szakszerű szervező munkája nyomán, ahol a helyi faragók, énekesek és előadóművészek, valamint a meghívott vendégelőadók azonos célt szolgáltak és valósítottak meg: a nemzetiségi sorban élő magyarság önismeretének gyarapítását és identitásának erősítését. Folyamatosan tagja volt a Járási Bizottság, mai nevén a *CSEMADOK Területi Választmánya* elnökségének. Több cikluson át az országos tanács tagja, két ciklusban országos elnökségi tag, 1997-től egy ciklusban a CSEMADOK országos alelnöke.

1989 augusztusában történt megalakulása óta a *Palóc Társaság* elnöke. E majdnem két évtized alatt a szervezet igen sok új színnel gyarapította a palóc-vidék, sokszor pedig az egész Felvidék magyarságának életét. Kezdeményezője volt a *honfoglalási emlékművek* felállításának, a *millenniumi zászlók* felszentelésének, több mint tíz *emléktáblát* valamint *szobrot* avattak jeles elődök emlékének: Balassi,

Mikszáth, Madách, Kubinyi Ferenc, Kubányi Lajos, Ipolyi Arnold, Zsélyi Aladár és mások; műveltségi versenyeket, vetélkedőket szerveztek, a magyar kultúra napja tiszteletére tizenkét tanulmányírói pályázatot hirdettek a Kárpát-medence magyar fiataljainak. Évente rendszeresen, immár tizenöt alkalommal megszervezték a *Palócföldi Pedagógusok Találkozóját*, tizenháromszor a magyar östörténettel foglalkozó nyári *Őrökség Népfőiskolai Tábort*. Urbán Aladár évente legalább két honismereti tanulmányi kirándulást szervez, egyet felvidéki, egyet a Kárpát-medence magyarok lakta területeinek bebarangolására.

Az 1990-es évek elején szervezte meg Z. Urbán Aladár *Nagykürtös és Vidéke Alapítványt* (NéVA), mint a Rákóczi Szövetség felvidéki 25 célalapjának egyikét a Nagykürtösi járás magyar oktatási-nevelési intézményeinek támogatása céljából. NéVA Társaság elnökeként az iskolai beiratkozási programok keretében igyekszik meggyőzni a magyar szülőket az első helyes lépés megtételéről, vagyis arról, hogy gyermeküket magyar iskolába írassák.

Megalakulása óta kuratóriumi tagja a pozsonyi székhelyű *Vidéo Alapítványnak*, amelyet Frideczky János hozott életre az 1990-es évek első felében, hogy támogassa a szórványban élő felvidéki magyarságot, elősegítve a magyar gyermekek magyar iskolába való jutását. A kuratóriumi tagságon kívül 1996 óta a tőlük kapott iskolabusz üzemeltetésének felelőse és társadalmi munkában gépkocsivezetője. Ő szállítja az óvári felső tagozatos tanulókat az ipolyvarbói magyar iskolába, ahonnan hazatérve tanít a saját iskolájában, utána megy Ipolyvarbóra, hogy hazaszállítsa az óvári felső tagozatosakat.

Megalakulása óta állandó kuratóriumi tagja a Felvidék képviselőjében a balassagyarmati székhelyű *Jobbágy Károly Alapítványnak*, amely szociológiai, szépirodalmi művek, helytörténeti tanulmányok megjelentetését van hivatva támogatni.

Főiskolás korában, az akkori Új Ifjúság hetilapban megjelent első komolyabb írásától kezdve tudósításai, beszámolóit jelentek meg a *Szabad Földműves*, a *Hét*, a *Honismeret*, az *Új Szó* és más lapokban, folyóiratokban. Felelős szerkesztője a *Jó Palócok* című negyedéves hirmondónak, egy időben szerkesztőbizottsági tagja volt a *Tábortűz* országos gyermeklapnak, ma is munkatársa a *Kürtös* című járási, külső munkatársa az *Itt Hon* című, havonta megjelenő országos lapnak.

Szerkesztette és részben írta az *Itt élned kell* és a *Csak a gyökér kitartson* című közművelődési évkönyvet. Három kiadást megért *kiállításvezetőt* írt a szklabonyai *Mikszáth emlékházról*, valamint az *alsósztrégovai Madách emlékhelyről*. Egy időben külső munkatársa volt a Szlovák Rádió (Pátria Rádió) Magyar Adásának.

Z. Urbán Aladár a kisebbségi sorban élő népéért, nemzetiségéért cselekvő értelmiségi ember mintapéldája, aki pedagógusként, népművelőként, közösségszervezőként, klubvezetőként, népdalkörszervezőként – de ha kell – gépkocsivezetőként is szolgálja közösségének kultúráját, identitását, megmaradását.

A XIV. Partiumi Honismereti Konferencia

A Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság szeptember 5–7 között Érsemjénben, a Kazinczy Művelődési Házban tartotta honismereti konferenciáját. Az újonnan átadott palotában 10 óráig gyülekezett a több mint száz résztvevő.

A Szózat elnéklése után Dukrét Géza, a PBMET elnöke köszöntötte a megjelenteket, majd Csúry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület helyettes püspöke és Borsi Imre Lőránd helyi plébános tartott rövid áhítatot. Balázi József polgármester mint házigazda köszöntötte a megjelenteket, kihangsúlyozva, hogy a konferencia itteni megszervezése megtiszteltetés a község számára. A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (KÖH) részéről Káldy Gyula üdvözölte a konferenciát. A konferenciát megtisztelte jelenlétével a Határon Túli Magyar Emlékhelyekért Alapítvány tíz tagja, Révász Gizella elnök vezetésével, Ráday Mihály, a Város- és Faluvédők Szövetsége, Hungaria Nostra elnöke, dr. Csorba Csaba, a Honismereti Szövetség alelnöke, a Kazinczy Ferenc Társaság két tagja, Kiss Endre József titkár vezetésével. Höhn József, a KÖH gyulai kirendeltségének igazgatója, Filep Mária, a Hajdúság–Partium Értékmentő Egyesület elnöke, dr. Krajczárné Sándor Mária, a berettyóújfalui Bihari Múzeum muzeológusa, Ruszoly Barnabás, a Bagaméri Kör elnöke, Szabó Zsolt, a Művelődés folyóirat főszerkesztője.

A Társaság 15 éves évfordulója alkalmából Dukrét Géza elnök beszámolt az egyesület sokoldalú tevékenységéről, eredményeiről. A tizenöt év alatt 14 konferenciát, ugyanannyi honismereti találkozót, 13 honismereti táborot, számos megemlékezést szerveztek, kiadtak 55 kötetet a Partiumi füzetek könyvsorozatában és hetet a sorozaton kívül, felavattak 19 emléktáblát. Ezt követően átadták az ideai kitüntetések. Fényes Elek-díjban részesült Pásztai Ottó (Nagyvárad), Antal Béla (Biharpüspöki), Jancsó Árpád (Temesvár), a különdíjat Kovács Zoltán, Érmihályfalva polgármestere kapta. Révész Gizella, a Határon Túli Magyar Emlékhelyekért Alapítvány elnöke Szent István-emléklapoktetet, Balácsi József polgármester és Ciorba Teréz érsemjéni tanárnő emléklapot kapott.

A XIV. Konferencia fő témái a következők voltak: A reneszánsz éve, Az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc emlékei, Pusztuló műemlékeink, A 20. század öröksége, Az előadások sora hagyományosan, a konferenciának helyt adó Érsemjén megismerésével kezdődött. Ciorba Teréz tanárnő a település természeti viszonyait, történelmét ismertette, Balácsi József Érsemjén hétköznapijairól, elért eredményeiről beszélt. A program egy film vetítésével folytatódott, Felix Terra. A nagyváradi vár címen, amelyet Villányi Zoltán, Balla Tünde és Lakatos Attila készítettek. Ezután egy szakmai előadás következett Épületvédelem a gyakorlatban címen, amelyet Kőteles Dieter, a Bisonsol cég mérnöke tartott.

Ebéd után a következő előadások hangzottak el: Kiss Endre József (Sárospatak) az Érmellékről beszélt, ahogyan Kazinczy Ferenc emlékeztetésében élt, dr. Vekov Károly (Kolozsvár) az értelmiség sorsát mutatta be, Oláh Miklós életpályáján keresztül, dr. Csorba Csaba (Budapest) az Értelmiségiek nemesítése a Partiumban a 16–19 században című értekezést tartotta, Wanek Ferenc (Kolozsvár) egy elfelejtett középkori erődőről, Mezősomyórról beszélt, Starmüller Géza (Kolozsvár) a zilahi Wesselényi-szobor-kompozíciót mutatta be és annak alkotóját, Fadrusz Jánost. Ezt egy könyvbemutató követte: dr. Jancsó Árpád (Temesvár) ismertette legújabb kötetét A Béga, a Bánság elkényeztetett folyója. Erdei János (Szilágysomlyó) vetített képeken keresztül mutatta be az 1848–49-es forradalom és szabadságharc emlékeit a Berettyó- és a Kraszna-menti településeken. E feltáró munkát diákjaival együtt végezte, amellyel a tavaszi pályázati díjkiosztó ünnepségen első díjat nyert.

Az előadások után a társaság megkoszorúzta Kazinczy Ferenc szobrát, majd meglátogatták a Kazinczy Ferenc, Fráter Lőránd és Csíha Kálmán emlékházat.

Másnap délelőtt Pekár István (Budapest) az Érmellék, a Berettyó-mente és a Hegyköz örökségét mutatta be, televíziós szemmel. Ujj János (Arad) az egykori törökkori várról tartott előadást, amelyet egy újabb film vetítése követett, a felsőbányai római katolikus templom felszentelésének 150. évfordulójáról, amelyet Hitter Ferenc készített. Szünet után dr. Vajda János (Borosjenő) két 1848–49-es vértanú életútját követte, akik Borosjenőhöz kötődtek, Dr. Jancsó Árpád (Temesvár) a Béga-csatorna történetéről, Tácsi Erika (Temesvár) Újszentes telepés falu történetéről, Kordics Imre (Nagyvárad) Nagyvárad 1940–1944 közötti magyar utcaneveiről tartott előadást, Dánielisz Endre (Nagyszalonta) Nagyszalonta történelméről értekezett az 1944–1948 közötti időszak bizonytalan éveiről.

Ebéd után egy nagyon érdekes előadást hallottunk Borbély Gábortól (Nagyvárad) az érmelléki bor-turizmus jelentőségéről. Deák Csaba (Nagyszalonta) a gyulavidéki HÉV történetét ismertette, Nagy Aranka (Nagyvárad) az 1848–1849-es szabadságharc híres orvosairól beszélt, Fazekas Lőránd (Szatmárnémeti) egy háborús katonasors emlékeztetőre épült kis emlékművet mutatta be, Krestyán Ilona (Temesvár) Kulcsár Sándor író életpályáját ismertette. Ezután Szabó Zsolt (Kolozsvár) a 60 éves Művelődés című folyóirat történetéről és szerepéről beszélt.

A konferencia Közgyűléssel zárult, amelyen megbeszéltük az egyesület legfontosabb problémáit. Este az érmihályfalvi GGG Irodalmi Stúdió tagjai Wass Albert-estet mutattak be, Bokor Irén vezetésével. Ezt követően bemutatkozott a helyi Ezüstperje táncsoport, amely óriási sikert aratott.

A harmadik nap szakmai kirándulással folytatódott. Érmihályfalván emléktáblát avattunk Kuthy Lajos író tiszteletére. Üdvözlő beszédet Kovács Zoltán polgármester tartott, majd Kovács Rozália Kuthy Lajos életét és munkásságát ismertette. A kirándulás Magyarországon folytatódott. Meglátogattuk Nyíracsád Árpád-kori templomát. Majd ellátogattunk Almosdra. Előbb megkoszorúztuk az Almosd-diószegi csata emlékművét, majd megtekintettük a Kőlesey Ferenc Emlékházat. Ebédre visszatértünk Érsemjénbe Délután megnéztük Siter Árpád-kori templomát, ahol meghallgattuk Emődi Tamás szakavatott előadását, aki a templom restaurálását vezette.

A több mint kilenven résztvevő számos információval gazdagodva, érzelmekkel feltöltődve érkezett haza.

Dukrét Géza

Petrovicsek és Hrúzok találkozója Kecskeméten

Petőfi Sándor születésének 185. évfordulója, valamint az 1848/49-es forradalom és szabadságharc ugyancsak évfordulós eseményei méltán tehetik Petőfi-emlékévvé a 2008/2009-es éveket. Ezen események újszerű és színvonalas megün-

neplésének szándékával alakult meg 2007 novemberében Kiskunfélegyházán a Bács-Kiskun Megyei Petőfi Emlékbizottság, melyben a megyei Petőfi-emlékhelyek képviselői gyűltek össze: muzeológusok, helytörténészek, tanárok, könyvtárosok, gyűjtemények kezelői, a helyi értékek és a kultúra munkásai. A Bács megyei Petőfi-emlékhelyeken (Kiskörös, Kiskunfélegyháza, Kecskemét, Kunszentmiklós, Dunavecse, Szabadszállás, Szalkszentmárton) az év eleje óta sorjáznak az évfordulós rendezvények, melyek sorában 2008. júliusában Kecskeméten rendezték meg a „Petrovicsek és Hrúzok találkozója”-t. Az érdeklődéssel várt kiváló, eredeti ötlet és találkozó gondozója Borzák Tibor újságíró és Székelyné Körösi Ilona helytörténész-főmuzeológus volt, a Katona József Emlékház és a Megamorv-Petőfi Bizottság Egyesület szervezésében, számos támogató és médiapartner segítségével.

Kecskemét mint Petőfi-emlékhely joggal hívhatta a városba a Petrovicseket és a Hrúzokat, hiszen a költő gyermekkorától vándorszínészi korszakáig kötődik a „hírös város”-hoz. Petrovics István Kiskunfélegyházáról hozza Sándorkát a távoli rokon Hrúz (Rhúz) Mihályék Körösi utcai takaros, tornácos, fehérre meszelt házába, hogy az evangélikusok közeli, háromablakos boglyakemencés elemi iskolájába írassa be. Itt tanulta a „tirannusi szigorúságú” Schifferdecker (Hajósi) Dániel tanítótól 3 évig a betűvetést, a szépírást. Később vándorszínészként kerül vissza hosszabb időre Petőfi Kecskemétre, találkozik újra Jókaival és „vig cimborák”-kal, szellemi társakkal és jó diákközösséggel. Kecskeméten ekkor írt versei és levele, kiadásra tervezett és hosszú ideig lappangó, majd 1996-ban nyomtatásban is megjelent „Ibolyák” című kéziratot kötetbe is városunkhoz kapcsolja Petőfi Sándort. Nem véletlen, hogy a „Petrovicsek és Hrúzok találkozója”-nak egyik eseménye volt a rövid városnéző séta keretében a kecskeméti Petőfi-emlékek (helyek és emléktáblák) felkeresése és megkoszorúzása.

A találkozót kecskeméti „Kodályos” kisdíjak éneklése – megzenésített Petőfi-dalokból – nyitotta meg, majd Cseke Péter színművész – színházunk igazgatója – szavalata következett, részlet Petőfi Sándor Az apostol című művéből. A Petrovics és Hrúz rokonokat városunk két alpolgármestere, dr. Iványosi Szabó András és dr. Sárközy István köszöntötte, hangsúlyozva Kecskemét és Petőfi kapcsolatát; a verseket is ihlető szűkebb és tágabb szülőföld, az Alföld és Kiskunság, Duna-Tisza köze jelentőségét a költő és családja életében; a kötelességet és felelősséget adó Petőfi-kultusz, a hagyományápolás fontosságát. Sárközy István alpolgármester a kecskeméti Petőfi-emlékvé ünnepélyes megnyitásként a Petőfi-versek újraolvasására, továbbgondolására is felhívta a figyelmet, példaként említi a költő szeretetét szülőföldje és népe iránt; következetes értékrendjét, kitartását; hűségét hazájához, családjához; a világ megismerésére való nyitottságát.

A köszöntő és megnyitó szavak után a népes közönség, érdeklődő irodalombarátok, lokálpatrioták figyelmét nagy-szerű előadások kötötték le: Székelyné Körösi Ilona történész (Kecskemét a Petőfi-emlékhelyek sorában); Morvai Ferenc

Andrásfalvy Bertalan Hrúz-ágon, Bognár Józsefné Petőváry Zalánka Petrovics-ágon rokona a költőnek

egyesületi elnök (A Petrovics és Hrúz leszármazottak köszöntése) és Borzák Tibor újságíró (A találkozó létrejöttéről és a Petőfi-rokonságról) jóvoltából.

A rövid, de tartalmas előadásokat, beszámolókat a megjelent Petrovicsok és Hrúzok nevében két bemutatkozás, sok érdekességet és tanulságot hordozó megszólalás követte. Bognár Józsefné Petőváry Zalánka és dr. Andrásfalvy Bertalan tényeket, életutakat, régmúltat-közelmúltat és jelent összefűző, összegző szavai nagy tanulságokat hordoznak a magyar történelemről – s nemcsak az irodalomtörténetről! –: haza- és népszerűségről; a szülőföld, hagyományaink, szellemi és tárgyi kultúránk, értékeink felelősségéről, megőrzéséről, továbbélteséről. A délutáni események: beszélgetések, családfaábrázolások-szemléltetések, filmvetítés, alkalmi kiállítás Petőfi-emlékhelyek és Petőfi-versillusztrációk anyagából képeslapokon csak tovább színezték, mélyítették a „Petrovicsok és Hrúzok találkozója”-t, az érdeklődő újságírók, irodalombarátok, történészek ismereteit, kíváncsiságát.

A szervezők és támogatók, Kecskemét városa örülhet egy ilyen sikeres, tartalmas rendezvénynek, mint amilyen a „Petrovicsok és Hrúzok találkozója” volt. Méltó nyitánya volt a helyi Petőfi-emlékéves rendezvényeknek, megemlékezésnek, ünneplésnek! Reménykedünk a folytatásban: a Petőfi és kora, kortársai, a Petőfi-versek, művek megismerésére való törekvésben, érdeklődésben; a Petőfi-kötetek újraolvasásában; a Petőfi-kutatást gazdagító kötetek, tanulmányok megjelenítésében; az emlékhelyek, múzeumok és kiállítások, rendezvények megvalósulásában és megtekintésében, felkeresésében!

Bajtai Mária

Megszületett a Honismeret honlapja

www.honismeret.hu

Ezen a címen 2008. június végétől elérhető a Honismereti Szövetség honlapja.

A honlapon megtalálható a szövetség alapszabálya, tisztségviselőinek neve és külön a megyei tagszervezetek legfontosabb adatai, elérhetőségei. Emellett a honlap használója tudomást szerezhet a szövetség alapítványáról, határon túli kapcsolatairól is. Ez utóbbi feltöltése még nem történt meg teljesen. Az országos honismereti kitüntetések ismertetése, valamint a díjazottak megyék és évek szerint tagolt listája viszont már olvasható.

A weboldalon külön könyvtárban érhető el, egyelőre a 2005/2 számmal kezdődően, a Honismeret folyóirat. Az aktuális év számaiból csak a címlap, az impresszum és a tartalomjegyzék kerül ki a honlapra. A lap olvasásához és nyomtatásához az Acrobat Reader program szükséges.

Az adott év honismereti évfordulónaptára szintén elérhető a honlapon, mégpedig sokkal nagyobb terjedelemben, mint ahogy az a lap minden évi 5. számában megjelenik.

Az „Aktuális hírek” címet viselő könyvtárban a legfrissebb honismereti történésekről lehet tájékozódni (pl. ünnepek, konferenciák, előadások, kitüntetések, nekrológok stb.), illetve ide kerülnek fel először a szövetség éves mérlegei, jelentései, amelyek aztán aktualitásukat veszítve bekerülnek az „Archívum” című könyvtárba, ahonnan így később is előkereshetők és olvashatók lesznek.

Végül a honlapon az egyes honismereti rendezvényeken készült képekből is látható lesz egy-egy válogatás „Rendezvények” cím alatt.

A honlap természetesen a jövőben még további könyvtárakkal, témákkal bővíthet, ezzel kapcsolatosan várjuk a javaslatokat csakúgy, mint pl. az aktuális híreket. Ezeket a címre kérjük elküldeni.

A weboldal tartalmi szerkesztését Debreczeni-Droppán Béla, a Honismereti Szövetség elnökségi tagja, a Magyar Nemzeti Múzeum történész-levéltárosa, a technikai feladatokat Nagy György, a múzeum informatikusa végzi.

„A honismeret honlapja – a honismeret honlapja”

A honismeret, mint tevékenység és mint életforma, fontos tudományt segítő, nemzetudatot erősítő, az emberi életnek tartalmat adó mozgalom. Megérdemli, hogy a rá vonatkozó tudásanyag, ismeret és hír ne csak az eddig jól bevált utakon, a Honismeret folyóirat lapjain jusson el az érdeklődőkhöz, hanem a gondolat sebességével, sőt annál is gyorsabban. Ahogyan eddig csak népmeséink táltoslovai jártak. Hogy csak annyit kelljen szólnunk – vagy billentyűznünk, hogy hipp-hopp; akarom mondani:
www.honismeret.hu